

Ormurin Langi

Undirvísingargongd til hádeild

Læraravegleiðing

Høvundar: Elin María Óladóttir Olsen og Sigurlaug Fossdal

Endamál

Undirvísingargongdirnar eru skipaðar soleiðis, at allir næmingarnir læra eina samlaða kvæðaheild. Hetta so at næmingarnir fáa samanhangi undirvísing í kvæðum gjøgnum alla skúlagongdina, soleiðis, at teir á hvørjum ári kunnu taka afturíaftur tey kvæði, sum teir hava lært árin frammanundan, og harvið kann dansurin ganga smidligari.

Afturat hesum eru vísur, ið verða tiknar upp á hvørjum ári, umframt at aðrir barnasangir kunnu nýtast at læra stevið.

Eisini mæla vit til at byrjað verður at læra dansispøl longu í grunddeildini.

Við hesi undirvísingargondini eru eisini nøkur spøl, sum kunnu nýtast at læra kvæðini uttanat.

Byrjanardeild

- Nykursvísa
- Torkils dótur
- Ólavur Riddararós

Miðdeild

- Brestiskvæði
- Sigmundskvæði yngra
- Leivur Øssursson
- Stolt Signhild

Hádeild

- Ormurin Langi
- Flóvin Bænadiktsson
- Uppskot til eyka (Havnargentan kvøður)

Í undirvísingini í føroyskum dansi eiga hesi evni at vera nomin við:

- Hvat er føroyskur dansur?
- Stev
- Læra kvæði uttanat
- At brúka allan kroppin at dansa við
- Hvat merkir tað at skipa?
- Hyggja í eyguni hvør á øðrum
- Munurin á at syngja og kvøða

Tað hevur stóran týðning, at hetta ikki einans er uttanatlæra, men hevur eitt endamál, og at tað er **stuttligt**.

Vísur at taka upp á hvørjum ári

- Øskudólgur & sópingarkonan
- Kall og Svein ungi
- Veturin kom
- Burtur á heiði
- Telja jólini
- Korn på sorn
- Kráka situr á steini
- Nú liggur ein kavafonn tindi á
- Eg kendi mær ein ríkmann

Dansispøl

- Ríða ediling
- Seman seman nemar
- Dansa í ringi
- Bandadansur
- Gamlaketa
- Sandoyardansur

Sangir, ið kunnu brúkast at læra stevið

- Omma Ludvík
- Andras Dunna
- Góðan morgun ketta mín
- Buss-Óli
- Grønir menn frá Pluto
- Hvør er hasin, ið situr har?

Ormurin Langi

1. Viljið tær hoyra kvæði mítt,
viljið tær orðum trúgva,
um hann Ólav Tryggvason,
hagar skal ríman snúgva.

*Glymur dansur í häll,
dans sláið (i) ring!
Glaðir ríða Noregsmenn
til hildarting.*

2. Kongurinn letur snekkju smíða
har á slöttum sandi;
Ormurin Langi størstur var,
sum gjørdist á Noregs landi.

3. Knørrur var bygdur á Noregs landi,
gott var í honum evni:
sjúti alin og fýra til¹
var kjølurinn millum stevna.

4. Forgyltir vóru báðir stavar,
borðini vóru blá,
forgyltan skjöld í toppi hevði,
sum søgur ganga frá.

5. Kongurinn situr á háseti,
talar við sínar dreingir:
"Vit skulu sigla tann salta sjógv,
tað havi eg hugsað leingi."

6. Berið nú fram tey herklæðir
við brynjum og blonkum brandi,
síðani leggið frá landi út,
og siglið frá Noregs landi!"

7. Fróir og glaðir sveinar mæltu:
"Harri, vit skulu tær fylgja,
um enn tú fert í frið ella stríð,
vit óttast ei brattar bylgjur."

8. Har kom maður av bergi oman
við sterkum boga í hendi:
"Jallurinn av Ringaríki
hann meg higar sendi."

9. Kongurinn so til orða tekur
bæði við gleði og gamni:
"Sig mær satt, tú ungi maður,
hvat ert tú nevndur á navni?"

10. "Einar skalt tú nevna meg,
væl kann boga spenna;
Tambar eitur mín menski bogi,
ørvur drívur at renna."

11. "Hoyr tú tað, tú ungi maður,
vilt tú við mær fara,
tú skalt vera mín ørvargarpur
Ormin at forsvara."

12. Gingu teir til strandar oman,
ríkir menn og reystir,
lunnar brustu og jørðin skalv:
teir drógu knørr úr neysti.

13. Vundu upp síni silkisegl,
út í havið ganga:
so er sagt, at kongurinn
hann stýrði Orminum Langa.

14. Hetta frættist víða um land,
at Noregs menn teir sigldu;
Danimarks kongur og Svøríkis kongur
ráðini saman hildu.

15. Danimarks kongur og Svøríkis kongur
ganga saman í ráð,
hvussu teir skuldu Noregs kong
skjótt av døgum fá.

16. Sendu boð til Eirik jall –
vænur er borin til evna:
"Hann skal fylgja í ferðini við,
sín faðirs deyð at hevna.

17. Eirikur gongur for kongar inn
við brynju og reyðum skjöldi:
"Ólavur kongur av Noregi
mín faðirs deyða völdi."

18. Jallurinn stendur á hallargólvi,
blankt bar spjót í hendi:
"Ólavur kongur siggja skal,
eg hvast mót hvøssum vendi."

19. Gingu teir til strandar oman
— fagurt var tað lið —
Danimarks kongur og Svøríkis kongur
og Eirikur jall tann triði.

20. Tríggir gingu skipaflotar
út av Oyrasundi,
Jarnbardur í odda sigldi,
jallurinn stýra kundi.

21. Danimarks kongur til orða tekur,
letur so orðini greiða:
"Hann, ið Ormin Langa tekur,
skal hann við ognum eiga."

22. Eirikur hugsar við sjálvum sær:
"Tó at tú manst tað royna,
tú vinnur ikki Ormin Langa
við danskari makt aleina."

23. Mælti tað Svøríkis kongurinn,
hann helt á brýndum knívi:
"Eg skal Ormin Langa taka,
um enn tað kostar lívið."

24. Eirikur stendur á breiðum bunka,
klæddur í skarlak reyð:
"Tú tekur ikki Ormin Langa,
fyrir siggi eg tín deyð."

25. Eirikur talar til sínar menn:
"Kempum munnu tit mæta;
standið væl og mannliga,
tí blóðug verður gøta!"

26. Noregs menn á kongsins knørr
kunnu væl beita knívi;
gangið væl fram í hørðum stríði,
ella vit lata lívið!"

27. Eirikur talar til Finn hin lítla:
"Tú skalt hjá mær standa;
tú skalt verja sjálvan meg,
um enn eg komi í vanda."

28. Løgdu teir á sundið út,
bíðaðu teir har leingi,
longdust eftir norskum knørrum,
at berjast mót Noregs kongi.

29. Løgdu teir skip við oynna inn,
ætlaðu sær at vinna,
hildu vakt bæði nátt og dag,
norðmenn vildu teir finna.

1 uml. 46,5 m (kjølurinn). Summar uppskriftir siga uml. 11 metrar (18 alin)

30. Nú skal lætta ljóðið av,
eg kvøði ei longur á sinni;
nú skal taka upp annan tátt;
dreingir, leggið í minni!
31. Ólavur siglir í Eysturhavi,
ætla heim at fara;
tá ið hann kom í sunðið fram,
hann sær ein skipaskara.
32. Høvdingar tríggr á landi standa,
hyggja út so víða,
sunnan síggja teir knørrin príða
eftir havi skríða.
33. Dannimarks kongur til orða tekur:
"Alt mær væl skal ganga;
Krist signi míni eygu tvá,
nú síggi eg Ormin Langa!"
34. Erikur stóð har skamt ífrá,
talar til sínar menn:
"Kongurin av Dannimark
hann sær ikki Ormin enn."
35. Har kom fram ein størri knørrur,
dreingir undraðust á,
Svøríkis kongur til jallin talar:
"Nú man eg Ormin sjá."
36. Leggið nú skip frá landi út,
árar í hendur taka,
latið ei Ólav sleppa so,
fáan hann heldur sín maka!"
37. Eiríkur hyggur í havið út,
talar til sínar menn:
"Tað svørji eg við sannan Gud,
teir síggja ei Ormin enn."
38. Dannimarks kongur og Svøríkis kongur
halda á skefti reyða:
"Eiríkur jallur ræddur er
at hevna sín faðirs deyða!"
39. Vreiður var tá jallurin,
hann mælir av illum sinni:
"Annað skal enn orðabrask
Noregs menn at vinna."
40. Eiríkur stendur á grønum vølli,
tekur nú til at ganga:
"Verið nú snarir á skipabunka,
nú síggi eg Ormin Langa!"
41. Allir sóu tá Ormin koma,
allir undraðust á,
av silki vóru seglini,
úr stevni og gull í rá.
42. Løgdu teir seg í vegin fram
bæði við svørð og spjóti,
norðmenn sóu á Orminum,
teir ivast at halda ímóti.
43. Ólavur talar til sínar menn:
"Dýrt skulu teir meg keypa,
ongantið tá ræddist eg stríð,
í dag skal eg ikki leypa!"
44. "Leggið nú skip í stríðið fram,
segl á bunka strúka,
tað skal síggjast, at Noregs menn
teir kunnu væl svørðini brúka."
45. Úlvur reyði í stavni stendur,
gott var í honum evni:
"Leggið ei Ormin longri fram,
sum hann hevur longri stevni."
46. Kongurin stendur í lyfting aftur,
í skarlak var hann klæddur:
"Nú síggi eg, mín stavnamaður
er bæði reyður og ræddur."
47. "Kongur, tú sást meg aldri so ræddan,
eg tordi væl á at herja,
goym tú lyfting so væl í dag,
sum eg skal stavnin verja."
48. Vreiður var tá kongurin,
Úlvur til orða tekur:
"Blíðka teg aftur, harri mín,
tí vreiði upp angur vekur!"
49. Ólavur stendur á bunkanum,
talar til sínar menn:
"Hvør eigur hesi nógvu skip?
Eg kenni tey ikki enn?"
50. Svaraði Torkil, kongins bróðir,
mælir av tungum inna:
"Dannimarks kongur og Svøríkis kongur
vilja tín deyða vinna."
51. "Ræddir eru danskir menn
mót norðmonnum at ganga,
betri var teimum heima at sitið
tann fuglaflokk at fanga."
52. Betur kunnu svenskir menn
teir offurbollar strúka
enn at nærkast okkum so,
at blóðugt svørð skal rúka!"
53. Ólavur gekk í lyfting upp,
ræður hann upp at hyggja:
"Hvør eigur hasi stóru skip,
við Ormsins bagborð liggja?"
54. Svaraði Herningur, kongins svágur,
letur so orðini falla:
"Tey eigur Eiríkur Hákonsson,
hann ber ein yvir allar."
55. Til tað svaraði Ólavur kongur,
frá man frættast víða:
"Skarpur verður hildarleikur,
tá norðmenn mót norskum stríða."
56. Svøríkis kongur mót Ólavi legði
eina morguntið,
tað var sum í bál at líta,
skeiðir dundu í.
57. Høgdu og stungu Noregs menn
bæði við svørði og spjóti,
títt so fullu teir svensku menn,
sum grasið fýkur av gróti.
58. Svøríkis kongur rópar hátt,
biður teir undan flýggja:
"Eg havi mist mítt mesta fólk,
tað voldir mær sorg at síggja."
59. Dannimarks kongur troðkaði fram,
ætlaði sær at vinna,
norðmenn tóku mót honum fast,
teir donsku menn at tynna.
60. Roykur stóð til skýggja upp,
reytt var sund at síggja,
so var sagt, at danskir menn
teir máttu undan flýggja.
61. Eiríkur leggur mót Ormi fram
við bjørtum brandi í hendi:
"Ikki skal Ólavur rósa av,
at eg snart frá honum vendi!"
62. Løgdu teir knørr við knarrarborð,
hvørgin vildi flýggja;
høvur og kroppar í havið tumla,
øðiligt var at síggja.

63. Einar stendur í krapparúmi við Tambarboga, teir kalla, hvørja ferð pílur at boga dreiv, tá mátti ein maður falla.
64. Einar stendur í krapparúmi óttast ongan vanda, hann sá reystan Eirik jall aftur við róður standa.
65. Einar spenti Tambarboga, pílurin streingin strongdi, pílurin fleyg yvir jalsins høvur, róðurknappin sprongdi.
66. Einar spenti á øðrum sinni, ætlaði jall at fella, pílurin fleyg millum arms og síðu, einki var jalli at bella.
67. Eirikur talar til Finn hin lítla: "Eg vil spyrja teg nakað, hvør er hann, við skørpum skotum, ætlar meg at raka?"
68. Til tað svaraði Finnur hin lítli — blóðugar vóru hendur — "Tað er hasin stóri maður, í krapparúmi stendur."
69. Jallurin mælir á øðrum sinni: "Tað vil eg tær ráða, skjót tú handa stóra mann, nú stendur mítt lív í vǫða."
70. "Manninum kann eg einki gera, tí hann er ikki feigur, bogastreingin stilli eg á, tí maðurin eygnu eigur."
71. Einar spenti á triðja sinni, ætlaði jall at raka, tá brast strongur av stáli stinna, í boganum tók at braka.
72. Allir hoyrði streingin springa, kongurin seg forundrar: "Hvat er tað í mínum skipi, so ógvuliga dundrar?"
73. Svaraði Einar Tambarskelvir — kastar boga sín: "Nú brast Noreg úr tínnum hondum, kongurin, harri mín!"
74. "Í Harrans hond mítt ríki stendur og ikki í Tambarboga, tak tær ein av mínum bogum, vita, hvat teir duga!"
75. "Veikir eru kongins bogar!" Einar ræður at svara, "eg skal taka upp skjöld og svørð, og hogg skal eg ikki spara."
76. Enn stóð fólk í báðum stavnum, man meg rætt um minnast, syrgiligt var á miðjum skipi, tí har tók fólk at tynnast.
77. Eirikur sprakk á Ormin upp, væl bar brand í hendi, Herningur leyp úr lyfting niður, aftur ímót honum vendi.
78. Bardust teir á miðjum skipi, vil eg frá tí greiða, øvigur mátti jallurin leypa aftur á Jarnbard breiða.
79. Jallurin valdi sær reystar garpar, fáir finnast slíkir, snarlíga aftur á Ormin sprakk, tá mátti Herningur víkja.
80. Úlvur reyði úr stavni loypur, nú er stavnur eyður, so fleyt blóð á Orminum, at knørrurin sýndist reyður.
81. Hart stóð stríð á miðjum skipi, svørð mót skjöldum gella, Úlvur og Einar, frægar kempur, Eiriks garpar fella.
82. Eirikur var á øðrum sinni aftur á bunka rikin, tá sá hann, at stavnurin á Orminum var tikin.
83. Jallurin mannar seg triðju ferð: "nú skal ikki dvína," tá fell Úlvur og Herningur við øllum dreingjum sínum.
84. Kongurin rópar í lyftingi: "Nú er tap í hendi; leypið í havið, mínir menn, her verður ei góður endi!"
85. Kongurin leyp í havið út, garpar eftir fylgdu, kongins bróðir síðstur var, teir gjørdu, sum kongurin vildi.
86. Eirikur fekk tá Ormin Langa, eingin annar kundi, tók hann sjálvur róður í hond og stýrði honum frá sundi.

Jens Christian Djurhuus, Sjóvarbóndin, (1773-1853) yrkti, helst eftir Heimskringlu um leið 1830. Uppskriftin her er úr *Færøsk Anthologi* hjá Hammershaimb. Har stendur, at kvæðið er prentað sum 'feuilleton' í Dimmalætting í 1884. Í Gyltubók, sum kom út í 1920'unum, stóð tað eisini. Uppskriftirnar eru meinlíkar uttan 3. ørindi og okkurt annað smávegis. Tað er úr hesum báðum bókum, at føroyingar lærdu seg Ormin Langa. (Stavingin er í einstøkum førum dagførd).

Kvæðið er um ferðina, sum Noregs kongur, Ólavur Trygvason, gjørði til Vendlands eftir arvi, ið kona hansara átti har. Á veg heim aftur lupu figgindar á hann, og har læt hann lív — saman við nógvum av sínum monnum. Slagið skuldi standa við oynna Svøldur, men hvør oyggj, ið æt so, er ikki kent; kanska er tað oyggin Ven, sum er í Oyrasundi.

Dannimarks kongur: Sveinur Tjuguskegg (d. 1014), Svøríkis kongur: Ólavur skotkongur (d. 1021). Eirikur jallur (d. 1024) var av Løðum, sonur Hákon jall. Slagið við Svøldur stóð um ár 1000. jd.

Tikið niður og tillagað frá www.eystdans.dk

Undirvísingargongd

Av tí at Ormurin Langi er eitt so langt kvæði, er ikki gjørd ein greið undirvísingargongd til allar tímarnar.

Hetta er eitt uppskot um, hvussu vit kunnu byrja. Nakrir tímar, sum kunnu takast inn í millum, og eitt uppskot um, hvussu vit kunnu enda gongdina.

Undirvísingargongdin leggur eisini upp til, at lærarin í føroyskum kann brúka amboðini og tilfarið til at røkka pensum í júst hesum tekstaslagi.

Millum hesar tímarnar (sum heimasætning) mugu næmingarnir læra seg nøkur ørindi uttanat, og skotið verður upp, at lærarar í flokkinum tosa um, hvussu hetta skal skipast. Umráðandi er, at føroyski dansurin ikki bara hvílir á føroyskt undirvísingini. Lærarar í øðrum lærugreinum kunnu eisini hoyra næmingarnar í ørindunum. Eitt hugskot er, at toymið ella lærarar floksins hoyra næmingarnar, tá ið høvið býðst ella eftir fastari avtalu t.d. 1. tíma hvønn morgun. Hetta avtala lærararnir sínamillum. Flokslærarin hevur tó ábyrgdina. Snilt og lætt er at lata ein kekklista liggja í pultsskuffuni, *Fylgiskjal 8* og so gongur lærarin runt og hoyrir næmingarnar, meðan teir sita og arbeiða við onkrum. Á henda hátt ber til hjá øllum lærarunum at hava fingurin á pulsinum við, hvussu langt næmingarnir eru komnir. Eisini ber til at geva ein vinning til tann, ið fyrstur er at læra seg øll ørindini.

Ormurin Langi er norðurlendsk søga og hóskar seg tí eisini væl inn í danskt og søgu. Ólavur Trygvason var týðningarmikil søguligur persónur. Í landafrøði ber til at vísa á staðarnøvn í kvæðinum. Hvar sigldi Ólavur kongur? og hvar stóð stríðið?

Tað er samstundis umráðandi í øllum lærugreinum at stimbra minnið hjá næmingunum.

Tað er eitt gott hugskot at lesa alla undirvísingargongdina ígjøgnum, áðrenn farið verður í gongd. Summi hugskot kunnu nýtast fleiri ferðir, t.d. fyrisagnir og spøl.

Innleiðsla til kvæði í hádeildini

Kvæði og tættir

	Yrkt frá	Nær fara hend. fram?	Hvar fara hend. fram?	Keldur	Yrkjarin
Eldru kvæðini	Uml. 1300 – 1400	5. öld	Uttanfyri Føroyar (t.d. í Fraklandi (Runsival), Noregi, o.ø. grannalondum)	Fornsøgur (t.d. Karlamagnusar søgu. eru tí eisini at finna í bókm. aðrastaðni. - Ikki serføroysk ogn!	Ókendur
Tættirnir	Uml. 1700	Samstundis sum yrkt var (samtíðini)	Í Føroyum (speirimur um onkran)	Hendingar í bygðini	Ofta kendur (tó ikki altíð!)
Yngru kvæðini	1800 > nýggjur kvæða-skaldskapur	1000 >	Í Føroyum og grannalondum okkara	Føroyingasøgu o.a. fornar søgur. T.d. Heimskringlu (ið er sagnir um norskar kongar)	Ofta kendur (tó ikki altíð)

Kvæðayrkingin heldur á uttan slit upp gjøgnum tíðirnar. Einku verður skrivað niður fyrr enn í rættiliga nýggjari tíð. (T.e.) Nóg kvæði eru gloymd, broytt og enduryrkt umframt ymiskt lagt aftrat

- Gomlu kvæðini er skaldskapur av mannamunni
- Yngru kvæðini er serstøk, romantisk yrkingarlist, ið byggir á munnbornu kvæðamentanina.

Munurin ml. kvæði og tættir:

- Líkjast ofta gomlu kvæðunum í sniði
- Kvæðið hátíðarliga > hendingar burtur heiman
- Tátturin speiríma > hendingar heima um onkran láturligan persón

1800 > tá blómaði táttaskaldskapurin og nýggi kvæðaskaldskapurin.

Kendastu nøvnini eru m.a.:

Nólsoyar Páll (1766-1809)

Sjóvarbóndin Jens Chr. Djurhuus (1773-1853)

Heilt upp at okkara døgum hava menn yrkt kvæði: *Jóannes bóndi, Mikkjal á Ryggi, Poul F. o.a.* - Seinnu árin hava ungir yrkjarar eisini yrkt kvæði: t.d. *Jónleif Johannesen (Deyðastund Sigmundar)*

Viðfestur er eisini **greiningarfrýmil til kvæði**. Sí [fylgiskjal 6](#).

Á [Fylgiskjali 7](#) er yvirlit yvir **kvæðabólkar**.

Umframt er enn meira lesnaður um skaldskap av mannamunni her: [Bundin skaldskapur...](#)

1. tími

Væntað verður, at næmingarnir kenna søguna um Ólav Trygvason í sambandi við søgurnar um Sigmund og Trónd, umframt hansara tilknýti til Føroya søgu, tá farið verður í gongd.

Næmingarnir hava áður roynt at dansað føroyskan dans og kenna til ymsu spøluni.

Áðrenn farið verður í holt við at læra kvæðið:

Set næmingunum spurningin:

- skulu vit læra kvæði? hví/hví ikki?

Føroyskur dansur er sjálvandi ein kulur partur av okkara mentan.

Lurta síðan eftir nýmótans tulkningum.

T.d. <https://www.youtube.com/watch?v=BJ--Uw7a0tk>

Lurtið og berið saman við tað siðbundna:

<https://www.youtube.com/watch?v=tIIYiOt34PE>

Her dansa fótbóltsspælarar føroyskan dans eftir vunnan dyst:

<https://fb.watch/1R6ma2noHu/> í hesum sambandi kunnu vit tosa um, nær vit dansa føroyskan dans.

Být flokkin sundur í tvey. Bólkarnir fyrireika seg til flokskjak.

Annar bólkurin skal vera fyrri at varðveita kvæðini og grundgeva fyrri tí.

Hin bólkurn skal vera ímóti og grundgeva fyrri tí.

Flokskjakið skal skipast demokratiskt við orðstýrara.

Aftaná eitt slíkt kjak verður farið undir at arbeiða við Orminum Langa.

Tikið verður afturíftur, hvat tað er at kvøða og dansa føroyskan dans.

Her kann verða tosað um:

- Hvat var undirhald áðrenn telefon, telda, sjónvarp, útvarp o.s.fr.
 - Frásøga í kvæðum
- Hvat er føroyskur dansur?
- Munur er á dansi og kvæðum frá bygd til bygd, tí søguliga var sambandið ikki so gott

Eisini verður tosað um tað at skipa

Tosað verður um, at kvøðingin er ein frásøguháttur, og at skiparin sigur frá søguni.

Mint verður á, at skiparin altíð byrjar ørindið, og hini koma ikki uppí, fyrr enn eitt sindur inni í ørindinum. Eisini er tað skiparin, ið ger av ferðina í kvøðingini, so eingin eigur at yvirhála hann.

Næmingarnir fáa kvæðið handað

Fyrst mugu næmingarnir skilja, hvat søgan snýr seg um. Lærarin lesur kvæðið saman við næmingunum. Her er høvi at tosa um, hvat ørindini merkja, hvørji torfør orð eru, og um *kenningar*² og *heiti*³ eru í ørindunum. (hetta kann eisini bíða, til evt. bólkaarb.)

Lærarin greiðir næmingunum frá søguni og tekna søgugongdina á talvuna ella hevur hana á slides. Eitt boð sæst [her](#).

Minnisspæl

Næmingarnir verða býttir í bólkar á 4. Teir skulu nú finna orð í kvæðatekstinum, sum teir ikki skilja. Næmingurin fær nógvar eins pappírslepar. Á ein lepa skrivar hann eitt orð og á ein annan eina frágreiðing ella tekna eina mynd. Soleiðis halda næmingarnir á, til teir hava eini tiggju orð umframt frágreiðingar ella myndir.

Tað ber eisini til at geva bólkunum ymiskar uppgávur. T.d. kann ein bólkur finna øll skipaorðini í kvæðinum, og/ella onkur kann finna persónarnar. Eitt boð til ein svarlista til ta uppg. er í [fylgiskjali 10](#).

Tá ið øll hava gjørt sínar lepar, er klárt at spæla. Baksíðan vendir upp. Næmingarnir skiftast um at venda tveimum kortum. Hoyra kortini ikki saman (orð og røtt frágreiðing/mynd) verða kortini vend við aftur, og næsti næmingurin eigur tørn. Hoyra kortini saman, fær næmingurin tey og sleppur at royna seg enn einaferð. Soleiðis verður hildið á, til øll kortini eru uppi.

Gera yvirskriftir og tekna myndir úr kvæðinum

Næmingarnir býta kvæðið sundur og gera yvirskriftir til hvønn partin. Hetta verður gjørt í bólkum. Hetta verður síðani tikið á talvuni, soleiðis at allir næmingarnir fáa sama býti. At enda verða tey ørindi, sum hava størstan týdning fyri søgugongdina vald. Næmingarnir skulu tekna hesi, og tey verða hongd upp á veggin.

Uppskot um skipan til læraran at nýta, um neyðugt, er í [fylgiskjali 5](#).

Skipari:

Longu nú kunnu tit royna at finna ein at skipa kvæðið.

2 tví- ella fleirliðað skaldslig umskrivning. T.d. orðið benjardøgg

3 Sjálðsamt einliðað orð sum eru skaldslig umskrivning. T.d. orðið drós

Raðfylgjan í kvæðinum

Taka afturíftur

Tosað verður við næmingarnar um, hvussu langt teir eru komnir við kvæðinum. Eisini verða næmingarnir hoyrdir í teimum ørindunum, teir hava fyri. Hetta kann gerast einsæris (meðan næm. sita og arbeiða), millum næmingarnar ella øll siga í felag. Eisini er eitt gott hugskot at kvæða tey nýggju ørindini sitandi.

Læra raðfylgjuna í kvæðinum – spæl: Kvæðastafett

Næmingarnir skriva hvør sítt ørindi á ein lepa (næmingarnir kunnu eisini skriva fleiri lepar, soleiðis at øll ørindini koma til sín rætt). Nú skulu næmingarnir kappast. Býtt verður sundur í tvey lið. Annað liðið fer inn í skúlastovuna at læra seg ørindini, tey hava fyri til næstu ferð, meðan hitt liðið skal leggja ørindini í rætta raðfylgju. Øll samstarva um at leggja leparnar rætt, og lærarin tekur tíð. Tá næmingarnir eru lidnir at leggja, kannar lærarin (eftir), um alt er rætt. Liggur eitt ørindi skeivt, telur tað minus 10 sek.

Nú skifta liðini um.

Tað liðið, sum megnar at leggja alt upp á stytstu tíð, hevur vunnið.

Tit kunnu velja at brúka alt kvæðið ella bara ein part av kvæðinum. Tað ber eisini til at spæla fleiri ferðir gjøgnum undirvísingargongdina, so man at enda fær alt kvæðið við.

Dansa føroyskan dans

Nú kunnu vit dansa føroyskan dans. Næmingarnir duga stevið frá árunum frammanundan og vita, hvussu vit leiðast, tó er tað neyðugt at minna tey á hetta. Snilt at byrja við einum av teim løttu vísunum til tess at finna stevið – t.d. Kall og Svein ungi, Øskudólgur og sópingarkonan, Veturin kom, o.s.fr. Vit frámæla at brúka barnasangir í hádeildini, so at næmingarnir ikki missa áhugan. Síðani verða so nógv ørindi av Orminum kvæðin, sum næmingarnir duga.

Ymiskir dansihættir

Taka afturiáftur

Tosað verður við næmingarnar um, hvussu langt teir eru komnir við kvæðinum. Eisini verða næmingarnir hoyrdir í teimum ørindunum, teir hava fyri. Hetta kann gerast einsæris (meðan næm. sita og arbeiða), millum næmingarnar ella øll siga í felag. Eisini er eitt gott hugskot at kvæða tey nýggju ørindini sitandi.

Ymiskir dansihættir

Nú verður gjørt eitt sindur burtur úr ymiskum dansihættum. Dansað verður til ymiskar lættar vísur, næmingarnir duga, umframt tað kvæðið, næmingarnir eru í ferð við at læra seg.

Lærarin ger av, hvat næmingarnir royna. Tað kann t.d. vera:

- Hyggja í eyguni á hinum í ringinum og smílast til teirra
- Kvæða spakuliga og hart (royna ymsar 'volumir')
- Kvæða seint og títt (eisini ber til at brúka 'pílin') sí [fylgiskjal 3](#)
- Hava stórar og smáar røslur
- Spyr eisini næmingarnar, hvat teir hava hug til.

Eftir dansin verður tosað um, hvat næmingarnir hildu riggaði best. Hvat var stuttligast, vakrast, rotnast, rættast.... o.s.fr.

Spurnarkapping

At enda kann lærarin hava spurnarkapping við næmingunum. Tað ber til at nýta [fylgiskjal 1](#), ella lærarin finnur upp á spurningarnar sjálvur. Spurningarnir kunnu vera um føroyska dansin, Ormin langa og/ella onnur kvæði, næmingarnir hava lært í skúlanum.

Skaldskapur á mannamunni

Taka afturíftur

Tosað verður við næmingarnar um, hvussu langt teir eru komnir við kvæðinum. Eisini verða næmingarnir hoyrdir í teimum ørindunum, teir hava fyri. Hetta kann gerast einsæris (meðan næm. sita og arbeiða), millum næmingarnar ella øll siga í felag. Eisini er eitt gott hugskot at kvæða tey nýggju ørindini sitandi.

Skaldskapur á mannamunni

Næmingarnir seta seg í ein ring á gólvið. Lærarin tekur ein næming út í gongina og lærir hann eitt ørindi av Orminum Langa, sum hann ikki dugir frammanundan.

Næmingurin kemur innaftur, setur seg í ringin og teskar ørindið í oyrað á tí, ið situr undir liðini á sær. Soleiðis teska tey, til ørindið er komið allan vegin runt. Tann síðsti í ringinum sigur tað so hart. Tað eigur helst at vera broytt nú. Út frá hesum kann lærarin greiða frá, hvussu framúr góð kvæðini vóru egnað til at varðveita føroyska søgu.

Hetta spælið kann tillagast til eitt rennisþæl. Í staðin fyri at sita í einum ringi, kunnu næmingarnir fáa ymisk pláss eftir gongini, har teir skulu renna hvør til annan og greiða frá tí, teir hava hoyrt.

Hetta kann eisini gerast í tveimum bólkum, soleiðis at næmingarnir kappast um at vita, hvør verður fyrst, og mest umráðandi: hvør minnist best.

At enda verður farið uppá gólv

Máluppgávur

Máluppgávurnar

Máluppgávurnar styrkja og stimbra uttanatlæruna og kunnu gerast fleiri ferðir gjøgnum gongdina, bara við ymiskum orðum.

Kvæði sum fyrisøgn

Kvæði kunnu eisini nýtast sum fyrisøgn.

Lærarin velur tey orðini, næmingarnir skulu skriva í fyrisøgnini, og undirstrikar tey. Næmingarnir lesa uppá heima og fáa eina útfyllingarfyrisøgn at skriva, ella lærarin velur at skriva alla fyrisøgnina, ið næmingarnir fyrireika heima.

- Fyrisøgnin kann skrivast **bak** ímóti **baki**, har næmingarnir ikki skriva tey somu orðini. Næmingarnir standa bak ímóti baki. Næmingur 1 lesur ein setning, meðan næmingur 2 skrivar og øvugt. Soleiðis skiftast teir um.
- Tað kann verða ein **rennifyrisøgn**, har lærarin hevur hongt ørindini upp í skúlagarðinum ella í høllini/gongini, og næmingurin rennur út, lesur eitt ørindi, rennur inn aftur til pappírið og skrivar.
- Tað kann vera ein **samstarvs-rennifyrisøgn** har næmingarnir verða greipaðir í pør. Lærarin heingir ørindini runt í skúlagarðin/høllina. Annar næmingurin rennur til eitt ørindi, lesur, roynir at minnst tað, og rennur síðani aftur til makkaran, ið skrivar tað niður. Minnst næmingurin ikki alt ørindið, má hann renna enn einaferð. Tá eitt heilt ørindi er skrivað, skifta teir um.
- Ein **vanlig fyrisøgn**, har lærarin lesur upp og næmingarnir skriva
- Ella okkurt heilt annað, sum tær dámar væl at brúka.

Tað er lætt at tillaga fyrisøgnina, tí tú velur sjálv/ur hvørji orð, tú metir næmingarnar vera fõrar fyri at skriva.

Krossorðagátur

Næmingarnir gera egnar krossorðagátur við orðum úr kvæðinum. Síðani loysa teir gáturnar hvør hjá øðrum. Sí [Fylgiskjal 4](#)

Greina kvæðið

Samstundis sum spøl, dansur og uttanatlæra fer fram, kanska tvørfakliga, ber til at arbeiða miðvíst við at greina kvæðið. Eitt dømi um greiningarfrymil: [Fylgiskjal 6](#).

Endi – at skipa sum frásøguháttur

Taka afturíftur

Tosað verður við næmingarnar um, hvussu langt teir eru komnir við kvæðinum. Eisini verða næmingarnir hoyrdir í teimum ørindunum, teir hava fyri. Hetta kann gerast einsæris (meðan næm. sita og arbeiða), millum næmingarnar ella øll siga í felag. Eisini er eitt gott hugskot at kvøða tey nýggju ørindini sitandi.

At skipa sum frásøguháttur

Tosað verður um, hvat ein góður skipari er.

- Ein, sum dugir søguna væl
 - Skilir hana – ikki einans uttanatlæra
- Ein, sum dugir at greiða frá søguni
 - Veit, nær hann kvøður hart og ógvusliga ella milt og gott.
- Ein, sum dugir at brúka kroppin at dansa við og vísa við eygnabránum, hvat hetta snýr seg um
- Nakað annað? Spyr næmingarnar, hvat teir hugsa

Í [Ein Skálvíksferð](#) stendur eitt so gott brot á s. 13-15, ið kann lesast upp fyri næmingunum. Tað snýr seg um tveir ymiskar skiparar, ið kundu takast fram um aðrar. *Er hetta í færoyskum, kunnu næmingarnir arbeiða við stuttsøguni áðrenn.*

Spæl við tekningunum

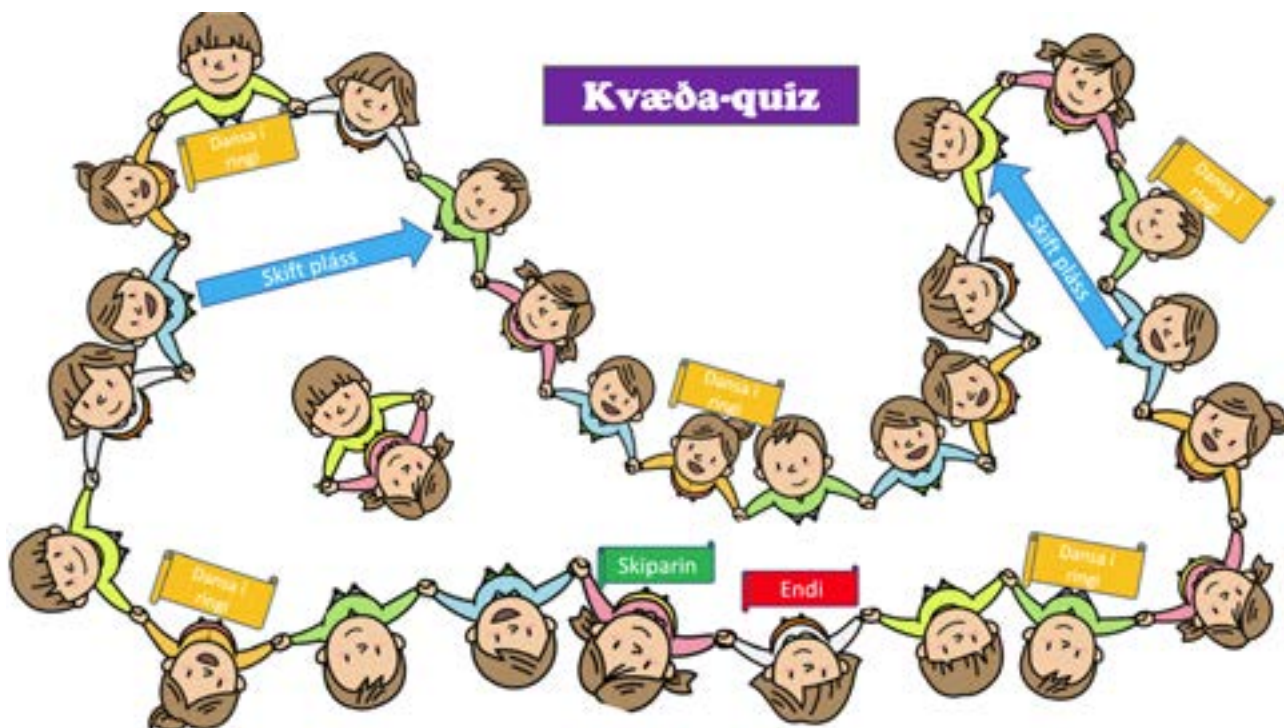
Nú taka vit afturíftur tekningarnar, sum vórðu teknaðar í byrjanini. Næmingarnir fáa eina tekning í part. Nú skulu næmingarnir stilla seg í raðfylgju eftir tekningunum, sum vóru umráðandi. Næmingarnir hava ikki loyvi at siga nakað, men skulu samstarva uttan orð. Tá næmingarnir standa rætt, taka teir saman og fara at kvøða. **Næmingarnir skiftast um at skipa, soleiðis, at hvør næmingur skipar tað ørindi, sum tekningin vísir. Nú sleppa næmingarnir reiðiliga at royna seg sum skiparar, og skipa soleiðis at tað passar til júst teirra ørindi.**

At enda:

At enda verður tikið afturíftur og tosað um:

- Hvat snýr hetta kvæðið seg um?
- Hvat er tað at skipa?
- Hvat er góður færoyskur dansur?

Borðspæl – Kvæða-quiz

Soleiðis spælir tú.

Fyrst verða næmingarnir býttir í bólkar. 2-4 spælara eru í hvørjum bólki.

At byrja við gera næmingarnir so nógvar spurningar til kvæði, sum teir megna. Spurningarnir verða skrivaðir á smáar lepar. Bólkur 1 ger spurningar til bólk 2, bólkur 2 til bólk 3 o.s.fr.

Næmingarnir hava allir ein brikk í part, og øll byrja hjá skiparanum.

Tað snýr seg um at vera fyrstur frá skiparanum til endan, og vit dansa øll til vinstru. Næmingurin ringlar og flytur, men fyri at sleppa at flyta, skal hann svara einum spurningi rætt. Svarar hann skeivt, verður hann verandi í stað.

Lendir næmingurin á "Dansa í ringi" og megnar at svara spurninginum rætt, sleppur hann at ringla umaftur. Svarar hann skeivt, skal hann aftur har, sum hann stóð frammanundan.

Lendir næmingurin á "Skift pláss" (frameftir) sleppur hann hagar, sum píkurin vísir, um hann svarar spurninginum rætt. Lendir næmingurin harafturímóti á "skift pláss" (aftureftir), skal næmingurin beinleiðis aftur har, sum píkurin peikar. Svarar hann rætt, sleppur hann at standa har, sum píkurin vísir. Svarar hann skeivt, skal hann bakka líka nógv eygu, sum hann fekk.

Tú skalt brúka:

- 1 Kvæða-quiz bretti hvønn bólk
- Lepar at skriva spurningar á
- 1 terning til hvønn bólk
- Brikkar til næmingarnar at flyta

Fylgiskjal 1 – Spurnarkapping

Spurnarkappingin kann skipast, sum tú sjálv/ur hevur hug til, ella tú kanst nýta hugskotið niðanfyri.

Vit nýta samstarvslæru.

Næmingarnir eru býttir í bólkar á 3. Næmingarnir í hvørjum bólki fáa hvør sítt tal frá 1-3.

Lærarin setur spurningin.

Næmingarnir tosa saman í bólkunum og semjast um svarið.

Lærarin sigur eitt tal. Allir næmingarnir við tí talinum (t.e. 1 næmingur úr hvørjum bólki) reisa seg og siga hart, hvat teirra bólkur hevur svarað. Er svarið rætt, fær bólkurin 1 stig. Er svarið skeivt, fær bólkurin einki stig.

1. Tá ið vit dansa feroyskan dans, hvør hond er omaná?
2. Tá ið vit dansa feroyskan dans, fara vit tvey fet til...?
3. Hvør læt Ormin Langa byggja? (Ólavur Tryggvason)
4. Hvussu langur var kjølurin? (sjúti (70) alin og 4 til)
5. Hvussu vorðin var Ormurin Langi? (Gyltir vóru báðir stavnar, borðini vóru blá)
6. Hvaðani sigldi Ormurin Langi? (Frá Noregs landi)
7. Hvussu æt bogin hjá Einari? (Tambar)
8. Hvat var fulla navn Einars? (Einar Tambarskelvir)
9. Hvørjir tríggar menn gingu saman í ráðum at taka Ólav kong av døgum? (Danmarkar kongur, Svøríkis kongur og Eiríkur Jallur)
10. Hvør átti Jarnbard? (Eiríkur Jallur)
11. Hvør var lønin fyri at vinna á Orminum Langa? (Tann, sum vann á orminum, skuldi eiga skipið og allar ognirnar umborð)
12. Hvar stóð bardagin? (Á Oyrasundi)
13. Hvat arbeiði hevði Úlvur? (Stavnamaður Ólav kongs)
14. Hvat segði Úlvur um Ormin beint fyri stríðið? (Ormurin var so langur og átti at verið lagdur eitt sindur longur aftur, soleiðis at stavnurin ikki var so lættur at taka)
15. Hvat merkir Hildarting? (Kriggj, stríð, bardagi)
16. hvat merkir orðið Lyfting? (afturi í skuti á víkingaskipi)
17. Hvør bakkaði fyrst í stríðnum móti norðmonnum? (Svøríkis kongur)
18. Hvør var síðstur at stríðast móti Ólavi kongi? (Eiríkur Jallur)
19. Einar skeyt tvær ferðir eftir Eiríki Jalli. Hvar rakti hann? (Uppiyvir og millum arm og kropp)
20. Hvat hendi, tá ið Einar spenti bogan á triðja sinni? (Strongurin slitnaði)
21. Hvat hendi, tá ið strongurin slitnaði? (vend kemur í, tap í hendi)
22. Hvussu ofta royndi Eiríkur at koma umborð á Ormin? (Tríggar ferðir)
23. Hvat bað Ólavur kongur menninar gera, tá ið hann sá, at teir høvdu tapt? (Hann bað teir leyva á sjógv)
24. Hvør var síðstur at leyva av Orminum? (Torkil, kongsins bróður)
25. Hvør stýrði Orminum langa heimaftur? (Eiríkur Jallur)
26. Hvaðani vóru teir, ið bastu Noregs kongi? (Noregi)
27. Nevn minst tveir eginleikar, ið skiparin má hava, um kvæðið skal ganga væl.

Spurnarkapping

1	
2	
3	
4	
5	
6	
7	
8	
9	
10	
11	
12	
13	
14	
15	
16	
17	
18	
19	
20	

Bólkur

21	
22	
23	
24	
25	
26	
27	

Bólkur

Fylgiskjal 3

Pílanæmingurin í miðjuni stýrir ringinum við pílinum.

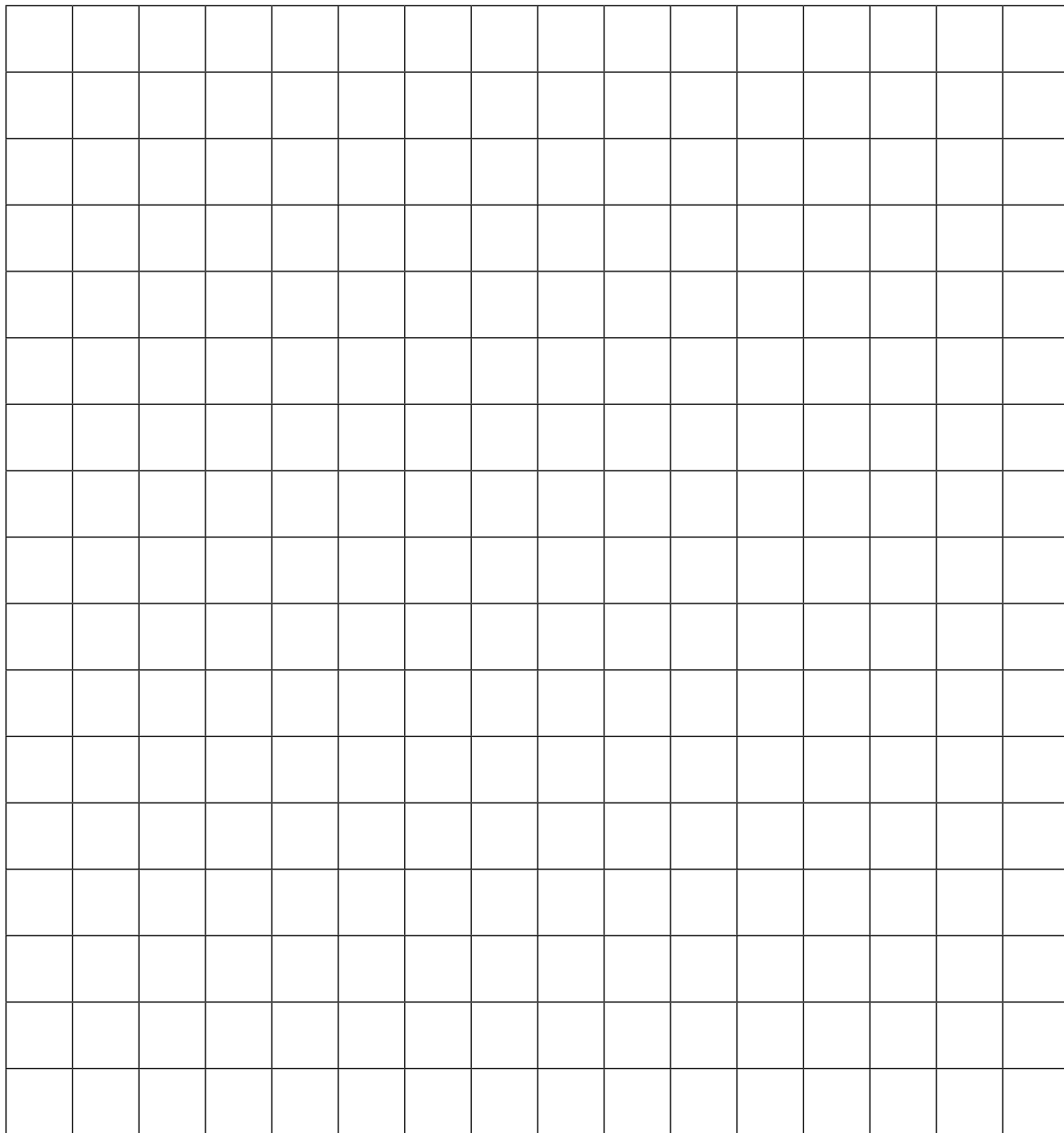
Hann kann t.d. stýra **tempo**: skjótt/
spakuliga, lívligt/minni, høgt/lágt, rópa/
teska vm.

Dømi

Fylgiskjal 4: Krossorðagáta

Skriva orðini her:

Fylgiskjal 5

Ormurin Langi / skipan

Her er eitt uppskot til skipan til læraran at brúka, um neyðugt.

Næmingarnir hava kanska sjálvir annað boð, ið er betri. Um lærarin hevur hug og orku, kann hann tekna gongdina á talvuna.

1. ør.1 Inngangur (høvundaviðmerking)
2. ør. 2-4 Søgan byrjar, Ormurin langi verður lýstur
3. ør. 5-7 Kongur gevur monnunum siglingarboð
4. ør. 8-11 Einar Tambarskelvir
5. ør. 12-13 Ferð Ólav kongs byrjar
6. ør. 14-19 Fíggindin riggar til
7. ør. 20-24 Tríggir skipaflotar
8. ør. 25-29 Eiríkur Jallur og aðrir bíða
9. ør. 30 Høvundaviðmerking - annar táttur verður tikin upp
10. ør. 31-42 Ólavur kongur hittir fíggindan og høvdingar trætast
11. ør. 43-48 Kongurin á Orminum í hvøssum orðadrátti
12. ør. 49-55 Ætt Ólavs kannar hann um fíggindan
13. ør. 56-59 Bardagin byrjar
14. ør. 60-75 Danir og sviar víkja undan
15. ør. 76 Høvundaviðmerking - ger støðuna upp
16. ør. 77-85 Endabresturin - noregsmenn tapa
17. ør. 86 Endin - Eiríkur ognar sær Ormin

Fylgiskjal 6

Ormurin Langi / greiningarfrymilin

KVÆÐI:

- elstu kvæði okkara eru úr 14. øld
- evni úr fremmandum umhvørvi
- søgurnar finnast víða um lond á bundnum og óbundnum máli
- hendingarnar fara ofta fram í Mið-Evropu, t.d. Fraklandi (Runsival), Noregi o.ø. grannalondum
- fevna víða um í tíð, uml. ár 1000, heilt aftur í 5. øld
- Yngru kvæðini yrkt uml. 1800 > fara fram um ár 1000 > í Føroyum og grannalondum - yrkjarin oftast kendur

Kvæðini eru skaldskapur av mannamunni:

- einki skrivað upp fyrr enn í nýggjari tíð
- varðveitt munn av munni
- kvæðini broytast, sumt verður gloymt, okkurt verður yrkt afturat

Eyðkenni:

- kvæðini eru hátíðarlig
- kvæðini siga frá hendingum í øðrum londum og her heima

Bygnaður:

1. Inngangsørindi:

- kvæðið vendir sær til tey dansandi
- dømi: "Vilja tit nú lýða á", "Gevið ljóð og lýðið á", "Vilja tit hoyra kvæði mítt, vilja tit orðum trúgva".
- stundum verður sagt frá, hvaðan evnið er tikið.
Dømi: "Frøði er komið úr Íslandi".

2. Ørindislongd og rím:

- oftast hava ørindini 2 ella 4 reglur, onkuntíð fleiri
- í tvíregluørindunum rímar við endarími
- í fýrregluørindunum bera 2. og 4. regla upp á rím við endarími
- **heilríim:** garð-varð, kvøða-røða
- **hálvríim:** fram-rann, bekki-merki
- **bókstavarím** er kent, men verður ikki nógv nýtt í kvæðaskaldskapi

3. Niðurlag/stev:

- vit skilja millum **episkt** og **lýrikt** niðurlag
- **episkt:** frásigandi, hevur samband við gongdina í kvæðinum
- **lýrikt:** kensluborið og hevur einki við sjálvt innihaldið í kvæðinum at gera
- vanlig kemur niðurlagið beint aftan á ørindið,
- men niðurlagið kann eisini verða flættað inn í ørindini. Tvíflættað niðurlag (Harpuríma)

4. Reyp:

- ofta verður tikið ógvusliga til í kvæðum okkara
- grimir risar, sum berjast við jarðklettum og drekka vøtnini tóm
- tá ið bátur fer úr neysti, bresta lunnar, og jørðin skelgur
- skútan bognaði sum ein gjørð, tá ið Tróndur sigldi um Skúvoyar fjørð

5. Uppafturtøkur:

- eru har, fyri at kvæðið skal vera lættari at dansa
- liggja longri á hendingunum (onkuntíð ein bíðingarpallur at standa á, meðan leikur fer fram)
- mangar í sama kvæði og kvæðanna millum
- dømi: kastaðu sínum akkerum/ á so hvítan sand

6. Skaldslig orð:

- Mest sermerkta eyðkenni fyri føroysk kvæði
- persónar, lutir og hendingar verða nevndar við øðrum orðum, kenninum.

Maður: seggur, greppur, kappi, menjarbaldur

Kvinna: sprund, fljóð, drós, leikalind

Svørð: brandur, mæki, benjarkolvur, eggjateinur

Blóð: droyri, benjardøgg (ben=sár, døgg=væta) vætan, sum kemur úr einum sári

Stríð: randargný, brynjugjálvur, snildarbragd

7. Skiparin:

- ótroyttiligur í dansi
- góða rútmu
- gott minni
- gott mál

Kvæði er drama!! > sjónleikur - aloftast episkt / søguligt

8. Týðning (funksjón fyrr):

- upplýsing
- hvíld (rekreatiún)
- samleiki (identifikasjón) - gjøgnumliving
- uppliving - sosialisering
- Innara eftirlit - kvøðararnir og skiparin
- Ytra eftirlit - tey gomlu sita og hyggja at og ansa eftir

Umframt nýtt at fáa hitan aftur í kroppin t.d. aftan á grindadráp og bíðað var eftir, at seðlarnir skuldu koma út. So tornaði grindakarmurin eisini ímeðan.

Fylgiskjal 7

6 ymiskir kvæðabólkar:

- tað finnast 236 feroysk kvæði

1. **Kappakvæði:** størsti og kendasti kvæðabólkur okkara **uml. 100**, um fornar kappar, ið hava livað í Miðevropu og í Norðurlondum fyri víkingaöldina (t.d. *Sjúrdarkvæðini* - t.e. *Regin Smiður*, *Brynhildartáttur* og *Høgnatáttur*) Kappakvæðini eru ofta um bardagar millum kapp og risa og tí verða tey onkuntíð nevnd Trøllakvæði

2. **Náttúrukvæði:** **uml 15**, evni úr fólkatrúgv og ævintýrheimi. Um álvar, huldufólk, nykar og dvørgar (*Harpuríma* - Ólavur *Riddararós*)

3. **Riddarakvæði:** **uml. 50**, evni úr riddarasøgum. Fara fram í riddarligum umhvørvi. Ofta erotiskt stríð / tríhyrningsdrama (*Flóvin Bænadiktsson*, *Harra Pætur* og *Elinborg*) Vísurnar sigast vera realistiskar.

4. **Sannsøgukvæði og halgikvæði:** **uml 10**, um persónar, sum veruliga hava livað, og um veruligar hendingar, t.d. um *Trónd í Gøtu* og *Sigmund Brestisson*. Sum dømi kann *Margretu kvæðið* nevast, sum tað elsta norðurlenska kvæðið. Granskarar meta, at tað er frá um 1300 ella fyrr

Halgikvæðini hava evni úr kristiligum sagnatílfari og um bíbilsk evni (*Mariuvísan*, *Sankta Jákup*, *Torkils datur*) - dømi um undur - kat. trúgv.

5. **Skemtikvæði/tættir:** **uml. 10**, eru sera ymiskar og hoyra tí ikki til í hinum bólkunum. (*Kall* og *Svein ungi*, *Øskudólgur o.o.*)

Restin av feroysku kvæðunum, **uml 40**, eru torfør at bólka.

Fylgiskjal 10: Skipaorð & persónar

- snekkja
- knørrur
- bunki
- stavnur / stevni
- rá
- lyfting
- krapparúm

Persónarnir

- Noregs kongur, Ólavur Tryggvason
- Úlvur reyði, stavnamaður kongs
- Torkil, kongins bróðir
- Heringur, kongins svágur
- Einar Tambarskelvir
- Dannimarks kongur og Svøríkis kongur
- Eiríkur jallur Hákunsson
- Finnur hin lítli, hjálparmaður Eiríks jall

Brot: Ein Skálvíksferð

Eg fór upp á leikpallin – tí rúmligur leikpallur er í dansihúsinum – og setti meg at roykja. Dansurin gekk alsamt. Fleiri menn kvóðu, helst eldri. Millum teirra vóru tveir, ið eg noyðist at umtala – tá ið eg nú havi hættað mær at skriva nøkur orð um dansin.

Tann fyrri, ein vakur ljóshærdur maður á miðjum árum, byrjaði Runsivalsstríðið. Hósast hansara vakra rødd var ikki serliga sterk, hugtók tað meg, hvussu hann megnaði at *føra* dansin, at leggja dansin undir seg, so hann kundi spæla +a hann, sum tónaskipari spælir á sítt orkestrur. Og kvøðingin var so leikandi lætt fyri honum. Einku uppblást andlit. – Tað er so mangur kvæðarin, ið berjir seg gjøgnum dansin, allreyður og upptusnaður í andliti, sum maður ið blæsur kík. Hesin kvæðarin hevur einki av tí. Dansistigini og allur atburðurin var so mýktur og vakur, at tað minti um listadans, einki buldur og brak, bert kimiligar rørslur, ið herdu lagið og frásøgnina í kvæðinum. Tað komst mær fyri, at hetta er ikki tað vanliga, tú sær um bygdinar í Føroyum í dag. Tað er her, ið dansurin hevur mist mest í nútíðini – tóm tramp og stig, sum er avlagað av alheimsdansinum; tað etur seg meir og meir inn víðahvar. Men hetta, at troða dansin so ediliga vakur, hevur kanska altíð verið rárt. Sovorðnir dansarar hava ikki verið undir hvørjum steini. Ið hvussu er skulu bæði serar viðføddar gávur og hartil siðaarvir til fyri at mynda ein slíkan dansara.

Hin kvæðarin, eg vil nevna, var ein gamal, hvítskeggjutur maður, Hann kvað Ormin Langa. Hesin maður gjørði ikki var við seg á sama hátt sum hin fyrri, hvørki viðvíkjandi kvøðing ella atburði, men tað var hansara persónliga medlivan í kvæðinum, sum hugtók. Tað var eyðsýnt, at tá ið hann kvað Ormin Langa, so var tað ikki tann norsk kongsdrekin, ið stóð livandi fyri honum, men bátur, hann sjálvur hevði verið við, og skarpskeringarnar vóru ikki tær, ið søgnin sigur hendu við Svøldur, men tilburðir frá hansara egna lívi, tá ið hann sjálvur saman við øðrum minnum stóð í tungum stríði. Tá ið hann í nátt kvøður hetta og vendir sær á í dansinum, trýstir fastari á hendurnar og hyggur inn í eyguni á honum, sum aftan fyri dansar, so er tað til ein av teimum monnum, ið við vóru, tá ið stórhendingar í hansara lívi bórast til, hann vendir sær. Og tá ið hann lyftir fótin til at trampa í gólvið, so er tað ikki fyri at gera eitt vakurt dansistig, men fyri at herða tað, hann hevur á munni. Hetta er ikki ein vanligur gestur í dansistovuni, ið her kvøður. Hann hevur kanska balst túsund gerandisdagar í báti, á bø og haga, síðan hann var her síðst. Nú er hann komin higgar at uppافتurlíva stórhendingar, sum eru tilbørnar í hansara manndómsárum saman við bygðafeløgum – hóast teir kanska allir nú liggja við mold á múla. Hann kvøður alt hetta út í skaldaorðum, hann hevur fingið í arv frá fedrum.

Henda síðan av dansinum livir sítt fríska lív um bygdinar enn. Og minnum tørvar ikki dansistovu fyri at fremja tann leik. Hvussu mangan sær tú ikki menn, sum sita í køkinum, á bekkinum, í ligarinum taka kvæðini og dansistigini at ugga seg við.

Fylgiskjal 8: Kekklisti

Ørindi:	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29